

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

LITUANISTIKOS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

KELETAS PASTABŲ APIE TEKSTŲ STILISTINĘ RAIŠKĄ

lekt. dr. Ona Petrėnienė
2013 m. balandžio 5 d., Salantai

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

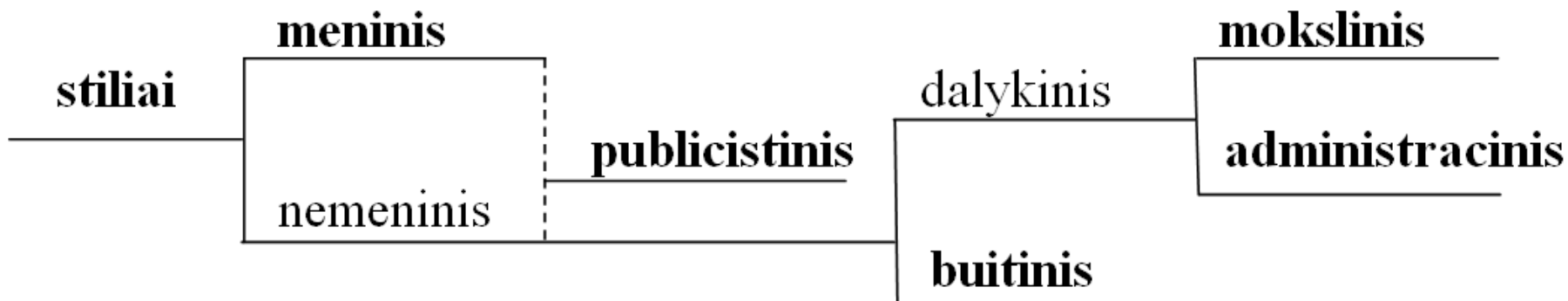
Lietuvių kalbotyroje tekstus įprasta skirstyti pagal jų priklausymą tam tikram funkciniam stiliui:
*administraciniam, meniniam, moksliniam,
publicistiniam ar šnekamajam.*

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

KALBOS VARTOJIMO SRITIS

Kazimieras Župerka. *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2001, p. 79.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Pastaraisiais metais vis labiau įsigali bendresnės (negu funkciniai stiliai) stilių grupės

oficialieji (dalykiniai) stiliai

administracinis stilius

mokslinis stilius

laisvieji stiliai

šnekamasis stilius

meninis stilius

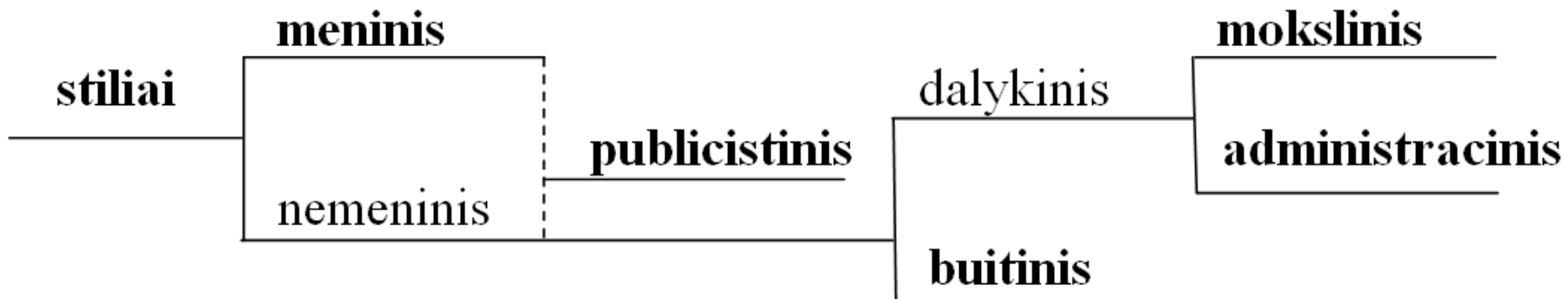
publicistinis stilius

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

KALBOS VARTOJIMO SRITIS

Kazimieras Župerka. *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2001, p. 79.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Pastaraisiais metais vis labiau įsigali bendresnės (negu funkciniai stiliai) stilių grupės

oficialieji (dalykiniai) stiliai

administracinis stilius

mokslinis stilius

laisvieji stiliai

šnekamasis stilius

meninis stilius

publicistinis stilius

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Publicistinis stilius

laisviesiems stiliams priskiriamas ne visai tiksliai:
laisvuojų stiliumi pavadinama tik ekspresyvioji jo dalis.
Dėl nevienalytiškumo publicistinių stilių reikia skaidyti
bent į dvi dalis – ekspresyvųjį ir informacinį.

Rita Miliūnaitė. *Dabartinės lietuvių kalbos vartosenos variantai*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas,
2009, p. 41.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Pastaraisiais metais vis labiau įsigali bendresnės
(negu funkciniai stiliai) stilių grupės

informacija

oficialieji (dalykiniai) stiliai

administracinis stilius

mokslinis stilius

publicistinis stilius

ekspresyvumas

laisvieji stiliai

šnekamasis stilius

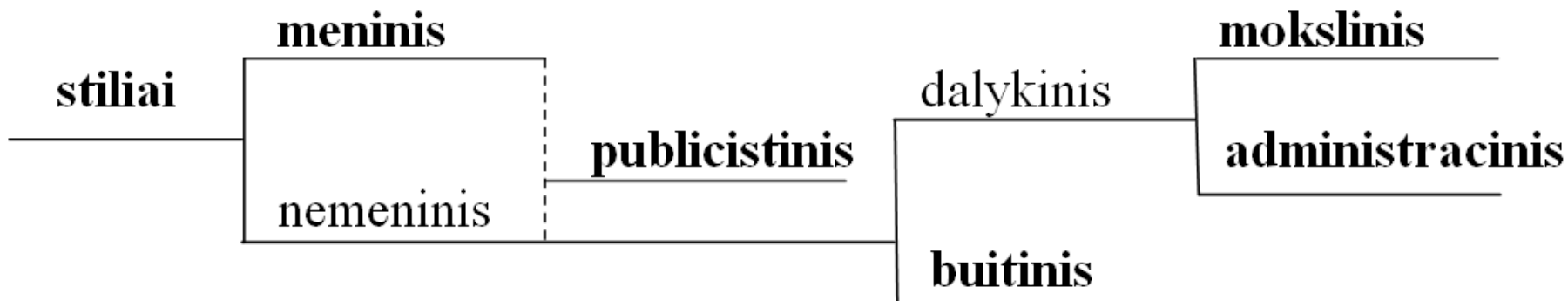
meninis stilius

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

KALBOS VARTOJIMO SRITIS

Kazimieras Župerka. *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2001, p. 79.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Kalbos priemonių (stiliaus priemonių) vartojimo motyvacija

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Viduramžiais tuos, kurie ginčydavo religines tiesas, iškepėdavo ant laužo. XIX amžiuje tokio griežto požiūrio jau nebebuvo.

Svetimkūnius iš rajūno skrandžio teko šalinti chirurginiu būdu, tačiau vos atsigavęs po operacijos šunėkas sušlemštė ir veterinarų jam prijungtą lašinę.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Viduramžiais tuos, kurie ginčydavo religines tiesas, **iškepdavo** ant laužo. XIX amžiuje tokio griežto požiūrio jau nebebuvo.

Svetimkūnius iš **rajūno** skrandžio teko šalinti chirurginiu būdu, tačiau vos atsigavęs po operacijos **šunėkas sušlemštė** ir veterinarų jam prijungtą lašinę.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Viduramžiais tuos, kurie **ginčydavo religines tiesas, iškepavo** ant laužo. XIX amžiuje tokio **griežto požiūrio** jau nebebuvo.

Svetimkūnius iš **rajūno** skrandžio teko šalinti chirurginiu būdu, tačiau vos atsigavęs po operacijos **šunėkas sušlemštė** ir veterinarų jam prijungtą lašinę.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Iš tikrųjų norėjo pasakyti: Amerikos priešai. O mes pasakėme ačiū. Nes mes labai mylime Ameriką. Ir todėl nemylime Europos. Ypač senosios. Ir labai nekenčiame Irako. Nes jo nekenčia Amerika.

(R. Pavilionis)

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

**Tekstas turi būti
stilistiškai vientisas**

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Taigi visi kompiuterių virusai plinta arba kaip failai (programos), arba kaip įvairių užkrėstų failų sudėtinė dalis! Skiriasi tik būdai, kaip „**pasigaunamas**“ virusas. <...> Paprastai šie virusai „**skambinėja**“ brangiai kainuojančių paslaugų telefonų numeriais ir taip „**prašneka**“ nemažai pinigų, parsiuočia kitų virusų į kompiuterį.

Kodėlčius. Informacinės technologijos 5–6 klasei. Vilnius, 2005.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Migruojančius lietuviškus paukščius suryja kipriečiai

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

<...> Pasak ornitologo, paukščių gaudymas Kipre turi senas tradicijas, kai migruojančiais paukščiais buvo papildomas vietos valstiečių maistas. Tačiau šiuo metu tai plataus masto nelegali veikla, kurią organizuoja kriminalinis pasaulis. Dabar paukščiai tiekiami vietos restoranams, kur jie nelegaliai patiekiami egzotikos trokštantiems turistams ar turtingesniems vietos gurmanams, nes patiekalas kainuoja iki 80 eurų. Kipro valdžia įvertino, kad šio nelegalaus verslo apimtys siekia 15 milijonų eurų per metus.

Paukščių gaudytojai gauna didžiulį pelną naikindami visos Europos gamtinį paveldą, nes naudojami metodai neleidžia atrinkti gaudomų paukščių ir žudomos visos sparnuočių rūšys. Kipro paukščių apsaugos draugija „Birdlife Cyprus“ nuo 2002 metų nuolatos vykdo nelegaliai gaudomų paukščių monitoringą. <...>

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Tinka ar netinka?

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Žinoma, puikiai realybę atskleidžia posakis, jog „nėra namų be dūmų“. Bet kaip kitaip išmoksime gesinti gaisrą savo būsimose šeimose, jeigu su tuo nebūsime susidūrę anksčiau? Manau, teigdama, jog namuose tekanti gyvenimo versmė mums yra tarsi pradžiamokslis prieš išplaukiant į platesnius vandenis, neturėčiau susilaukti daugybės akmenų savame darže.

*Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams
(respublikinis etapas), 2013-03-15*

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Žinoma, puikiai realybę atskleidžia posakis, jog „**nėra namų be dūmų**“. Bet kaip kitaip išmoksime **gesinti gaisrą** savo būsimose **šeimose**, jeigu su tuo nebūsime susidūrę anksčiau? Manau, teigdama, jog **namuose tekanti gyvenimo versmė** mums yra tarsi pradžiamokslis **prieš išplaukiant į platesnius vandenis**, neturėčiau **susilaukti daugybės akmenų savame darže**.

*Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams
(respublikinis etapas), 2013-03-15*

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Žinoma, puikiai realybę atskleidžia posakis, jog „**nėra namų be dūmų**“. Bet kaip kitaip išmoksime **gesinti gaisrą** savo būsimose **šeimose**, jeigu su tuo nebūsime susidūrę anksčiau? Manau, teigdama, jog **namuose tekanti gyvenimo versmė** mums yra tarsi pradžiamokslis **prieš išplaukiant į platesnius vandenis**, neturėčiau **susilaukti daugybės akmenų savame darže**.

*Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams
(respublikinis etapas), 2013-03-15*

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Tada ir mano plikoje, šašuotoje galvoje dvelkteli
laisvės gūsis, paaštrėja uoslė, tos laisvės nuojauta.
Kitaip tariant, tekstai turi suteikti kitą realybę,
alternatyvą, o ne transliuoti, kaip viskas **chujovai**.
Taip, kartokite! Kartokit ir klausykit. Ar girdit jau?
Ar girdit? **Chu-jo-vai**. Visi kartu! Dar sykį!

„Literatūra ir menas“, 2013-02-01, Nr. 3412

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

XX a. literatūroje poezijos ir poetiškumo sinonimas buvo lyrika ir lyriškumas, kalbos metaforiškumas, meninė išraiška; naujausioje lietuvių poezijoje intensyviai skleidžiasi „nepoetinių“ meno formų paieškos.

Speičytė B., 2009, Nepoetinis eilėraščio menas: posovietinės lietuvių poezijos linkmės. – *Metai* 1, 89.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Mūsų dienų žiniasklaidoje ryškūs kalbos šiurkštėjimo požymiai. <...> Oficialioji raiška ima pintis su žargonu; o pastarojo gyvybingasis pamatas, kaip žinoma, yra niekinamasis požiūris į pripažintą etiketo padorumo supratimą, į visuomenės kalbinio bendravimo normas, viešosios kalbos kultūrą.

Župerka K., 2005, Tekstas etinės stilistikos požiūriu. – *Žmogus ir žodis* 1, 26.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Tam, kad būtų galima kalbėti apie stilingą tekstą, vien tik teksto kryptingumo, t. y. galimybės priskirti jį vienam ar kitam stiliui, nepakanka. Tam pačiam funkciniam stiliui skirtini tekstai gali turėti savitą kalbinę raišką, priklausančią nuo autoriaus intencijos ir individualybės, ir skirtis nuo kitų tekstų individualiais teksto stilistiniais elementais. **Tekstas turi būti stilistiškai vientisas.** Kiekviena kalbos priemonė turi būti vartojama tikslingai, atsižvelgiant į teksto komunikacinę intenciją.

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Mokytoja į mokinio pažymių knygeleį įrašė:
**„Per pamoką trukdė draugams dirbti,
suole raitėsi kaip kirminas.“**

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

Tai gražus, vaizdingas pasakymas, lyginamasis frazeologizmas. Bet **nė vienas pasakymas pats savaime negali būti tinkamas visiems atvejams, visose kalbinio bendravimo situacijose.**

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF EDUCATIONAL SCIENCES

LITUANISTIKOS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

KELETAS PASTABŲ APIE TEKSTŲ STILISTINĘ RAIŠKĄ

lekt. dr. Ona Petrėnienė
2013 m. balandžio 6 d., Salantai